

Univerzitet u Sarajevu
Filozofski fakultet
Odsjek za psihologiju

**DOBNE I SPOLNE RAZLIKE U UVJERENJIMA O SEKSU I
SEKSUALNOM ZADOVOLJSTVU**

Završni magistarski rad

Kandidat:
Samra Šljivo

Mentor:
Prof. dr. Sabina Alispahić

Sarajevo, 2021. godine

ZAHVALNICA

Neizmjerno se želim zahvaliti mentorici prof. dr. Sabini Alispahić na susretljivosti i strpljenju tokom zajedničkog surađivanja na mojoj master tezi; članicama komisije prof. dr. Enedini Hasanbegović-Anić i doc. dr. Nini Hadžiahmetović na konstruktivnim prijedlozima; potom dragoj prijateljici Mirsadi Salčin što mi je ukazala na postojanje facebook grupe „FB Dama i Džentlmen“ i time me „uvela“ u neiscrpan izvor informacija koji mi je poslužio kao ideja za ovaj rad; porodici, mačku i prijateljima na emocionalnoj podršci; ispitanicima na ukazanom povjerenju tokom otkrivanja vlastite intime, jer bez njih ovaj rad ne bi bio moguć; Tahiru Hamziću i agenciji za računovodstvo i finansije Mega Team d.o.o. Sarajevo; Mersadu Bukvi. Na kraju, želim jedno veliko hvala prenijeti općinskoj knjižnici „Hrvatski sastanak 1888.“ grada Selca na otoku Braču i bibliotekarki Ivani Mišetić zato što me je opskrbila stručnom literaturom koju nisam mogla pronaći u Sarajevu.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Psihologija seksualnosti.....	1
1.2. Istraživanja o seksualnosti kroz historiju	2
1.3. Uvjerenja o seksu: dobne i spolne razlike.....	5
1.4. Seksualno zadovoljstvo: dobne i spolne razlike.....	6
2. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	7
2.1. Cilj istraživanja.....	7
2.2. Problemi istraživanja	7
2.3. Hipoteze istraživanja.....	7
3. METODA	8
3.1. Sudionici.....	8
3.2. Instrumentarij	9
3.3. Postupak.....	10
4. REZULTATI	11
5. DISKUSIJA	16
6. ZAKLJUČCI.....	22
LITERATURA.....	24
PRILOZI.....	28

Dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu i seksualnom zadovoljstvu

Samra Šljivo

Sažetak

Cilj ovog rada bio je ispitati dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu i seksualnom zadovoljstvu. Uzorak ovog istraživanja su činili dobrovoljci oba spola iz tri dobne skupine: od 18 do 29 (N=348), od 30 do 49 (N=324), i od 50 do 65 godina (N=228). Učestvovalo je ukupno 900 sudionika. Od toga je bilo 554 žena i 346 muškaraca. Primijenjeni su sljedeći instrumenti: Upitnik sociodemografskih karakteristika, Upitnik seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja za muškarce (USDU-M), Upitnik seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja za žene (USDU-Ž), i Nova skala seksualnog zadovoljstva (NSSZ). Prvi problem ovog istraživanja bio je ispitati da li postoje dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu. Analizom spolnih razlika u uvjerenjima o seksu, dobivena je statistički značajna razlika između muškaraca i žena, gdje su muškarci postigli veći prosječni total skor. Analizom dobnih razlika u uvjerenjima o seksu, dobivena je statistički značajna razlika između tri dobne skupine, gdje su sudionici od 50 do 65 godina postigli statistički značajno veće prosječne total skorove u odnosu na sudionike od 18 do 29 i 30 do 49 godina. Prema dobivenim rezultatima prva hipoteza je potvrđena. Drugi problem ovog istraživanja bio je ispitati da li postoje dobne i spolne razlike u seksualnom zadovoljstvu. Podaci su pokazali da su žene u prosjeku imale viši stupanj seksualnog zadovoljstva u odnosu na muškarce, te da su sudionici dobne skupine od 18 do 29 godina i 30 do 49 godina postigli statistički značajno viši stupanj seksualnog zadovoljstva u odnosu na sudionike od 50 do 65 godina. Prema dobivenim rezultatima, druga hipoteza ovog istraživanja također je potvrđena. Rezultati ovog istraživanja djelimično potvrđuju dosadašnja istraživanja koja su rađena u drugačijem kulturološkom kontekstu.

Ključne riječi: seksualna uvjerenja, seksualno zadovoljstvo, dobne i spolne razlike, seksualnost

1. UVOD

1.1. Psihologija seksualnosti

Ljudi su oduvijek bili zaintrigirani mehanizmima vlastite seksualnosti, što nije neuobičajeno zato što seksualnost predstavlja dio pojedinčevog identiteta koji ga prati kroz čitav život. Svaka osoba ima karakterističan svetonazor jer sa sobom nosi set jedinstvenih uvjerenja, stavova, želja, iskustava. Ovo isto tako podrazumijeva i čežnju za intimnim i tjelesnim kontaktom u vidu romantike, ljubavi i erotike (Barash i Lipton, 1997; Masters, Johnson i Kolodny, 2008; McCarthy i Metz, 2017).

Malom broju ljudi je ugodno potpuno se prepustiti razgovoru o seksualnim temama sa partnerom/icom kada su u heteroseksualnom ili homoseksualnom odnosu. Postoje mnogobrojni razlozi zbog kojih romantične veze i seksualni odnosi ne opstaju, a to se dešava najčešće zbog loše komunikacije i prestanka flertovanja, nepovjerenja, straha od konkurencije i ne ispunjavanja svojih ili partnerovih/ičinih očekivanja u vezi sa odnosom (Barash i Lipton, 1997).

Također, ne treba zanemariti da se neke osobe nastoje pridržavati nametnutog okvira društveno prihvatljivih ponašanja rodnih uloga, što dalje može imati značajan utjecaj na vlastito poimanje sebe i društva (Barash i Lipton, 1997; Masters i sur., 2008).

Važno je prepoznati koje od ovih navedenih stavki su etične i moralne, te ne ostavljaju negativan utjecaj na pojedinca. Postoji mnogo netačnih, ali ustaljenih vjerovanja i mitova koji doprinose narušavanju zdravog i zrelog promišljanja o seksualnom životu (Conrad i Milburn, 2004). Pojam seksualno inteligentan/na označava vlastitu samosvijest o poznavanju sebe i partnera/partnerice, što je usko vezano za kvalitetu seksualnog života, a odnosi se na stremljenje ka ispunjenju zajedničkih seksualnih potencijala (Conrad i Milburn, 2004).

Drugi pojam, skriveno seksualno ja, odnosi se na istinsku dosljednost vlastite seksualnosti, konkretnije priznavanje postojanja skrivenih maštarija, privlačenja, žudnje koje najčešće ostavljaju osjećaj krivnje i stida. Iako težimo prikazati se kao osoba dosljedna svojih seksualnih stavova i uvjerenja, uvijek će postojati dio nas koji će stvarati nelagodan osjećaj

zbog kognitivne disonance i time nenamjerno narušavati naš seksualni identitet (Conrad i Milburn, 2004).

1.2. Istraživanja o seksualnosti kroz historiju

Kako napisati magistarski rad na temu ljudske seksualnosti, a pri tome ne spomenuti Sigmunda Freuda? Freud (1856-1939) je ‘otac psihoanalize’ zaslužan za identifikaciju dvije vrste instinkta za koje je smatrao da vladaju ljudskim životom, instinkt života (libido) i instinkt smrti (thanatos). Posmatrao je seks kao jaku biološku i psihološku snagu (Masters i sur., 2008), ali je imao seksističke stavove prema ženama. Jedan od njih je bio taj da su sve žene submisivne, ovisne i da podsvjesno žele biti muškarci i da zbog toga imaju zavist prema penisu (Larsen i Buss, 2008).

Smatrao ih je inferiornijima u odnosu na muškarce te je bio zagovornik toga da je svrha žene obilježena njenom reproduktivnom funkcijom te da one jedino žele u životu ispuniti ulogu supruge i majke (Lehmann, 2001). Uveo je pojam ‘histerija’, naziv za poremećaj ‘lutajuće maternice’ od koje su mogle samo žene obolijevati, prema njegovom mišljenju. Histerične žene bi bile one žene koje su potiskivale svoju seksualnost. Lijek za histeriju bi se smatrao brakom i redovnim seksualnim odnosima s mužem zato što su masturbacija i vanbračni seksualni odnosi bili nepoželjni i nedolični za žene u to vrijeme (Maines, 1999).

Havelock Ellis (1859-1939) je engleski liječnik i seksolog koji je imao poprilično moderna shvatanja ljudske seksualnosti za doba u kojem je živio (kraj devetnaestog, početak dvadesetog stoljeća), tj. živio je i radio u isto vrijeme kad i Freud. Bio je zagovornik toga da je masturbacija sasvim normalna pojava i kod muškaraca i kod žena, stavio je naglasak na psihološkim uzrocima kao izvoru poremećaja i uzroka seksualnih problema i kontrirao je idejama da moralna žena nema seksualne porive. Napisao je knjigu sadržanu u šest tomova pod nazivom *Studije o psihologiji seksualnosti* koje je objavljivao u periodu od 1897. do 1910. godine (Masters i sur., 2008).

Karen Hornay (1885-1952) je bila psihoanalitičarka koja je kritikovala Freudovo patrijarhalno stajalište. Bila je mišljenja da kultura, a ne biologija, ima veći utjecaj na žene i da se odgojom namjerno forsirala buduća ženina uloga majke i supruge te da je kultura ta

koja je muškarcima omogućila da se mogu hvaliti svojim seksualnim pothvatima, a istovremeno kудiti žene ukoliko imaju slobodniji seksualni život. Zavist prema penisu je pojasnila tako što je to smatrala više metaforom i da žene zapravo žele moć koju muškarci imaju, u smislu da žele biti ravnopravne njima. Uvela je frazu 'strah od uspjeha' kojom je objasnila zašto su žene birale ostati uz muža kada su "vagale" između karijere i porodičnog života. Razlog je taj što u to vrijeme nije bilo društveno poželjno i prihvaćeno da žena gradi karijeru, a "zapusti" porodicu i postojala bi velika vjerovatnoća da ona ostane bez prijatelja, dok bi se kod muškaraca desio suprotan efekat, on bi stekao prijatelje. Karen Hornay je razlučila pojmove 'rodne razlike' i 'spolne razlike', gdje se govorilo o nametnutim društvenim ulogama određenih za svaki spol kojih bi se trebali pridržavati, a ne miješati. Mada, ona je bila stajališta da su te uloge grubo kategorizovane i da svaki pojedinac može odlučiti ponašati se onako kako želi, nebitno kako je društvo navelo da li je to prikladno za taj spol ili ne. Danas su u upotrebi termini feminino (stereotipno ponašanje žena) i maskulino (stereotipno ponašanje muškaraca), nastali na osnovu prethodno navedenih kategorizacija, gdje se femininim smatra neko ko je osjetljiv, submisivan, blag, suosjećajan, dok se maskulinim smatra neko ko je asertivan, odlučan, samouvjeren, nezavisan (Larsen i Buss, 2008). Važno je naglasiti da osoba koja posjeduje osobine oba spola je androgina.

Carl Jung (1875-1961) je govorio o arhetipovima i smatrao da svaki muškarac posjeduje žensku stranu (anima) i svaka žena mušku stranu ličnosti (animus), tj. da oba spola imaju mogućnost da razumiju prirodu suprotnog spola (Hall i Lindzey, 1983).

Marie Stopes (1880-1958) je britanska autorica i zagovornica ženskih prava, najpoznatija kao pionirka u istraživanju kontracepcije protiv neželjene trudnoće. Ona je 1918. godine objavila knjigu *Bračna ljubav* u kojoj se govori o tome da je i žena sposobna da uživa u spolnom odnosu poput muškarca. Iako se smatrala revolucionarnom za doba u kojem je živjela, zanimljivo je bilo to što je smatrala da su oralni i analni seks 'prljavi', a da masturbacija ne priliči ženama koje su mlađe od 30 godina (Masters i sur., 2008).

Kinsey (1894-1956) je zoolog koji se nakon što je uvidio da je mala posjećenost studenata na kolegiju o braku na kojem je držao predavanje te da nema dovoljno znanstvene literature koja se bavi temom ljudske seksualnosti, odlučio „uzeti stvar u svoje ruke“. Zajedno sa kolegama, Wardellom Pomeroyem i Clydeom Martinom je 1948. godine objavio knjigu

Seksualno ponašanje muškaraca, a 1953. godine s Paulom Gebhardom je objavio nastavak *Seksualno ponašanje žena* (Masters i sur., 2008).

Njega i njegove suradnike je zanimalo kakvo je (ne)znanje ljudi o seksu. Oni su isključivo iznosili činjenice s objektivnog stajališta i nastojali su vjerodostojno opisati kako su se ljudi seksualno ponašali kada nisu bili ograničeni moralom ili medicinskom dijagnozom. Zanimalo ih je koliko je neznanje ljudi o seksu. Nakon intervjuisanja preko 12 000 ljudi, dobiveni su zanimljivi podaci, koji su se tretirali kao kontroverzni za to doba. Podaci su pokazivali: 50% žena je imalo seksualne odnose prije stupanja u brak; 62% žena je redovno masturbiralo; 40% muškaraca nisu bili odani svojim ženama i čak 37% muškaraca je imalo homoseksualno iskustvo (Bancroft, 2004; Masters i sur., 2008). Mnogi su ga optužili da njegova istraživanja nisu metodološki valjana i da je njima širio nemoral, dok su ga drugi hvalili za revolucionarnost. U njegovo ime su njegovi suradnici osnovali Institut za istraživanje seksualnosti (Holroyd, S. i Holroyd, S., 1981, Masters i sur., 2008).

Ginekolog William H. Masters (1915-2001) i seksologinja Virginia Johnson (1925-2013) su bili američki bračni par koji je činio istraživački tim Masters i Johnson. Oni su proučavali oko 700 dobrovoljaca koji su pristali imati seksualne odnose i masturbirati u naučne svrhe. Uz pomoć posebnih instrumenata sličnim poligrafu koje su koristili u istraživanju su otkrili četiri faze ciklusa seksualnog odgovora. Te četiri faze su: uzbuđivanje, plato, orgazam i razrješenje (rezolucija) (Masters i sur., 2008; Morrow, 2013).

Također, dali su odgovore na mnoga pitanja na koja ljekari tog vremena nisu mogli dati odgovor. Da li se neplodnost može izliječiti? Da li postoje negativne posljedice ukoliko par vodi ljubav u kasnim mjesecima trudnoće? Zašto može doći do neželjene trudnoće iako je korištena kontracepcija? Koliko parovi dugo trebaju sačekati nakon porođaja kako bi mogli imati seksualne odnose? (Holroyd, S. i Holroyd, S., 1981).

Svoja otkrića su predstavili u zajedničkim knjigama: *Seksualno reagovanje u ljudi* (1966), *Seksualna neslaganja* (1910) i *Veza koja pruža zadovoljstvo* (1975). Osnovali su i institut koji je 1978. godine preimenovan u Masters i Johnson Institut (Holroyd, S. i Holroyd, S., 1981).

Esther Perel (1958-) je belgijska psihodinamska psihoterapeutkinja koja se bavi istraživanjem ljudske seksualnosti, gdje najveći fokus stavlja na pojam erotske inteligencije,

opisujući dvije ljudske potrebe koje se međusobno prepliću. Prva potreba je potreba za sigurnošću (ljubav, intima, pripadanje) i potreba za slobodom (erotska požuda, avanture, distanciranje). Autorica je dva djela - *Erotska Inteligencija: Oslobodite svoju strast...* (2006) i *Preljub: Kako preživjeti nevjeru* (2017) u kojima je nastojala pokazati kako ljudi mogu poboljšati zadovoljstvo svojim seksualnim životom (Perel, 2007, 2017).

1.3. Uvjerenja o seksu: dobne i spolne razlike

Od malog broja istraživanja koja su se bavila izučavanjem seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja, većina njih su bazirana na korelacijama sa drugim skalama, gdje su poređeni rezultati subskala kliničke i kontrolne grupe sudionika ili se nastojalo u njima pokazati utjecaj edukacije i odgoja na uvjerenja. Prethodna istraživanja nisu direktno poredila dobne skupine, već su sudionici oba spola pripadali općoj populaciji ili su to bili studenti i studentice od 18 do 30 godina.

U istraživanju Nobre, Gouveia i Gomes (2003) rađenom u Portugalu, populacija žena, koje nisu imale seksualne poremećaje, je imala nisku zastupljenost disfunkcionalnih uvjerenja, dok su muškarci imali blago umjerenu zastupljenost.

Rezultati istraživanja koje su sprovedeli Yasan, Tamam, Özkan i Gürgen (2009) na populaciji turskih studenata opet ukazuju na to da studenti oba spola imaju umjerenu zastupljenost ovakvih uvjerenja o seksu.

U istraživanju Mutnović (2016) koje je sprovedeno na općoj populaciji muškaraca i žena sa područja Bosne i Hercegovine, dobiveni podaci pokazuju da muškarci imaju umjerenu zastupljenost seksualno disfunkcionalnih uvjerenja, a žene nisku do umjerenu.

Rezultati dobiveni u američkom istraživanju u kojem su sudjelovali američki studenti od 18 do 30 godina pokazuju da ova populacija ima umjereno zastupljena seksualno disfunkcionalna uvjerenja (Barnett, Hale i Sligar, 2017).

Interesantno je da u drugom istraživanju rađenom u Portugalu na muškoj populaciji dobiven podatak drugačiji od prethodnih za muškarce, a to je da su oni imali nisku zastupljenost seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja (Carvalho i Nobre, 2011).

1.4. Seksualno zadovoljstvo: dobne i spolne razlike

Kao što je ranije navedeno o istraživanjima o seksualnim disfunkcionalnim uvjerenjima, istraživanja na temu seksualnog zadovoljstva gdje se porede dobne i spolne razlike su oskudna. Prethodna istraživanja o seksualnom zadovoljstvu su većinom bazirana na korelacijama, nastojalo se ispitati zadovoljstvo osoba koje imaju poteškoće sa začecem ili se nastojalo ispitati da li religija ima utjecaj na zadovoljstvo seksualnim životom.

Štulhofer, Buško i Brouillard (2010) su sproveli istraživanje o seksualnom zadovoljstvu na ispitanicima iz Hrvatske i SAD-a. Htjeli su ispitati spolne i dobne razlike između muškaraca i žena iz dvije dobne skupine. Ispitanici prve dobne skupine su bili studenti od 18 do 26 godina, a druge skupine osobe od 30 do 55 godina iz opće populacije. Iako su američki studenti oba spola postigli malo niže rezultate na skali zadovoljstva u odnosu na hrvatske studente i studentice, obje ove populacije su bile uglavnom zadovoljne svojim seksualnim životom. Gledajući rezultate za dobnu skupinu od 30 do 55 godina, hrvatski ispitanici su bili uglavnom zadovoljni, dok su američki bili osrednje do uglavnom zadovoljni svojim seksualnim životom. U obje dobne skupine američke i hrvatske populacije, žene su bile te koje su imale viši stepen zadovoljstva seksualnim zadovoljstvom u odnosu na muškarce.

Palha-Fernandes, Alves i Lourenço (2019) su ispitavali dobne i spolne razlike u seksualnom zadovoljstvu u Portugalu. Dobiveni rezultati su pokazali da i muškarci i žene postižu skoro pa identične rezultate, gdje su obje skupine ispitanika osrednje do uglavnom zadovoljne seksualnim životom. Uzimajući u obzir rezultate za dobne skupine, najmlađi ispitanici od 18 do 29 godina su postigli najviše prosječne rezultate, zatim slijedi dobna skupina od 54 do 65, a osobe od 30 do 53 godine su postigle najniže. Gledajući u globalu, rezultati za dobne skupine su govorili o osrednjem do uglavnom zadovoljenom seksualnom životu. Nakić, Soljačić i Tomić (2020) su dobili podatke da ne postoji razlika u seksualnom zadovoljstvu između muškaraca i žena iz Hrvatske i oni su podjednako zadovoljni seksualnim životom. Prema Holt, Chung, Janssen i Peterson (2021) žene iz SAD-a su uglavnom zadovoljne seksualnim životom.

2. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

2.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog rada je ispitati dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu i seksualnom zadovoljstvu.

2.2. Problemi istraživanja

1. Ispitati dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu.
2. Ispitati dobne i spolne razlike u seksualnom zadovoljstvu.

2.3. Hipoteze istraživanja

H1: Pretpostavljamo da postoje dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu.

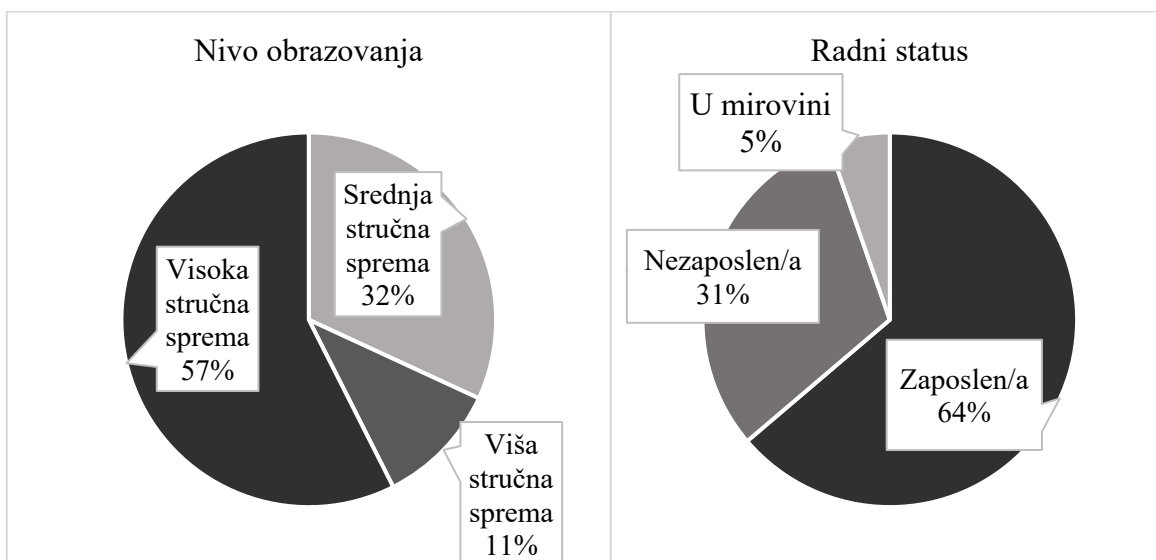
H2: Pretpostavljamo da postoje dobne i spolne razlike u seksualnom zadovoljstvu.

3. METODA

3.1. Sudionici

Prikupljeni podaci predstavljaju odgovore punoljetnih, heteroseksualnih muškaraca i žena iz Bosne i Hercegovine, koji su bili seksualno aktivni u posljednjih šest mjeseci. Uzorak ovog istraživanja je prigodan i sačinjavaju ga dobrovoljci oba spola iz tri dobne skupine: od 18 do 29 (N=348, 38.7%), od 30 do 49 (N=324, 36%), i od 50 do 65 godina (N=228, 25.3%). U ovom istraživanju učestvovalo je ukupno 900 sudionika. Od toga je bilo 554 žena (61.6%) i 346 muškaraca (38.4%).

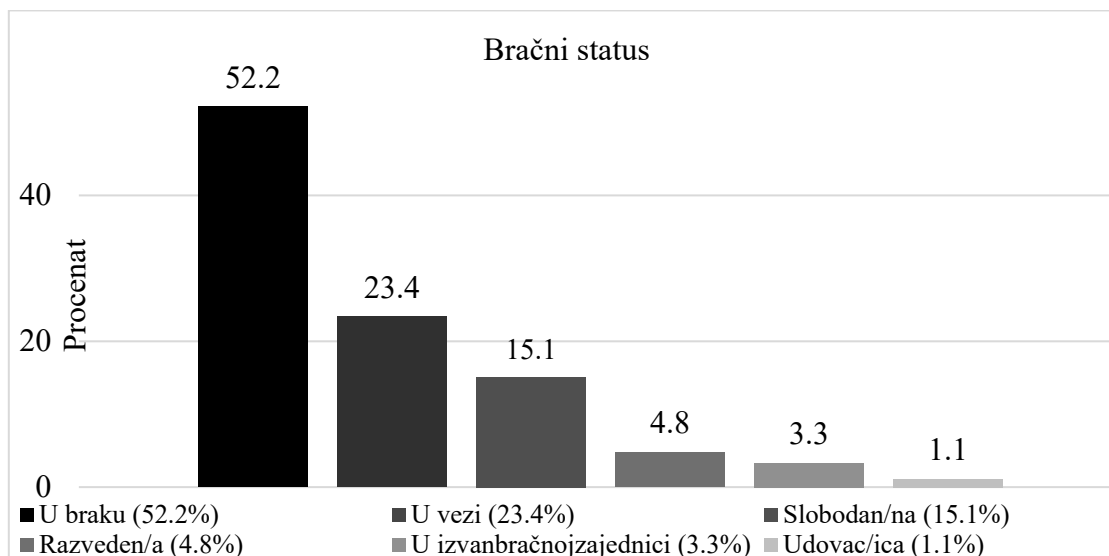
Od ukupnog broja osoba koje su sudjelovale u istraživanju, 517 (57%) je fakultetski obrazovano, 287 (32%) ima završenu srednju školu, a 96 (11%) ima završenu višu školu (slika 1). Zaposlenih osoba je 574 (64%), nezaposlenih 278 (31%), a u mirovini se nalazi njih 48 (5%) (slika 2).

Slika 1. Struktura uzorka prema nivou obrazovanja

Slika 2. Struktura uzorka prema radnom statusu

Od ukupnog broja svih učesnika, 470 (52.2%) je u braku, 211 (23.4%) je u vezi, 136 (15.1%) je slobodno, 43 (4.8%) rastavljeno, 30 (3.3%) u izvanbračnoj zajednici, a 10 (1.1%) su udovci/udovice (slika 3).

Slika 3. Struktura uzorka prema bračnom statusu.

3.2. Instrumentarij

Sljedeći instrumenti su bili korišteni u ovom istraživanju:

1. *Upitnik sociodemografskih karakteristika* – upitnik je obuhvatao sljedeće karakteristike sudionika: spol, dob, nivo obrazovanja, radni i bračni status.
2. *Upitnik seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja (USDU)* – Primijenjene su dvije verzije upitnika: *Upitnik seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja za muškarce (USDU-M, alpha=0.89)* i *Upitnik seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja za žene (USDU-Ž, alpha=0.87)*. Ove dvije verzije su dvije validirane mjere za procjenu disfunkcionalnosti uvjerenja i stavova o seksu koje imaju i muškarci i žene. Rezultati USDU-M i USDU-Ž se kreću od 40 do 100 i obje imaju po 40 petostepenih čestica, gdje se odabrani odgovori kreću od ‘U potpunosti se ne slažem’ do ‘U potpunosti se slažem’. Kod obje skale važi interpretacija da veći dobiveni total skor pokazuje da

osoba (neovisno kojeg spola) ima više seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja. Važno je naglasiti da su u ovom istraživanju korištene verzije prevedene na bosanski jezik, čiji je autor prevoda Mutnović (2016), a izvorni upitnik su kreirali Nobre i sur. (2003).

3. *Nova skala seksualnog zadovoljstva (NSSZ)* - U pitanju je Likertova petostepena skala koja se sastoji od 20 čestica koju su kreirali Štulhofer i Buško (2008), gdje se odgovori kreću od 'Nimalo zadovoljan/na' do 'U potpunosti zadovoljan/na'. Skala se temelji na važnosti seksualnih aktivnosti, razmjene, osjeta, usredotočenosti i emocionalne bliskosti. Provedene analize glavnih komponenata u ovom istraživanju ukazale su na postojanje dviju međusobno povezanih dimenzija seksualnog zadovoljstva: faktora usmjerenosti na sebe ($\alpha=0.92$) te faktora usmjerenosti na partnera/icu i seksualne aktivnosti ($\alpha=0.93$). Koeficijent pouzdanost cijele skale iznosi $\alpha=0.95$.

3.3. Postupak

Podaci su se prikupljali primjenom printanih instrumenata i online, putem Google obrasca. U oba slučaja sudionicima je data opširna pisana uputa i pojašnjenje cilja istraživanja u sklopu upitnika. Također je naglašeno da je ispunjavanje upitnika u potpunosti anonimno.

Prikupljanje podataka je trajalo skoro dva puna mjeseca. Zbog psihosocijalnog efekta podijeljene odgovornosti¹, autorica istraživanja odlučila se potencijalnim ispitanicima javljati "1 na 1", što je rezultiralo kontaktiranjem preko 1000 ljudi. To su bili vlastiti poznanici, prijatelji, zatim poznanici i prijatelji uže obitelji autorice ovog rada. Osobe koje su pristale biti dijelom istraživanja su zamoljene da link s upitnicima prosljede svojim poznanicima i prijateljima, kako bi se broj potencijalnih ispitanika mogao povećati tehnikom 'snježne grudve'.

¹ Tamo gdje se više ljudi nađe u situaciji kada se od njih očekuje ispunjenje odgovornosti, ona se podijeli, iz razloga što pojedinci grupe smatraju da će neko drugi preuzeti odgovornost umjesto njih (Boogaard, 2021).

4. REZULTATI

Preduvjeti za korištenje parametrijskih postupaka analiziranja rezultata uključuju normalnost distribucije i homogenost varijansi. Distribucija rezultata za USDU je bila pozitivno asimetrična, dok je za NSSZ bila negativno asimetrična. Kod obje distribucije je urađena SQRT transformacija podataka kako bi se postigla normalnost distribucije, s tim da je za NSSZ urađena i refleksija s obzirom na tip distribucije podataka (negativno asimetrična). Nakon transformacije, normalnost distribucija dobivenih rezultata za USDU i NSSZ više ne odstupa od graničnih vrijednosti, koje se kreću od -2 do +2 za skjunis i kurtosis prema George i Mallery (2010). Levenov test za ispitivanje homogenosti varijansi nije statistički značajan za rezultate analize varijanse za NSSZ, t-test za NSSZ i rezultate analize varijanse za USDU ($p > 0.05$), dok je kod t-testa poređenja spolnih razlika rezultata za USDU statistički značajan ($p < 0.05$). Za t-test poređenja spolnih razlika rezultata za USDU je korišten Welch t-test, koji je dijelom parametrijskog postupka. Za sve statističke analize je korišten nivo značajnosti od 95% ($p = 0.05$) iz razloga što se on najčešće koristi u istraživanjima.

Kako bismo odgovorili na prvi problem ovog istraživanja, prvo ćemo prikazati deskriptivnu statistiku za USDU-M, USDU-Ž i USDU total skorove kategorisanih prema nezavisnim varijablama 'Spol' (tabela 1) i 'Dob' (tabela 2).

Tabela 1. Deskriptivna statistika za USDU-M i USDU-Ž skorove kategorisane prema 'Spolu'

Zavisna varijabla	<i>N</i>	Min	Max	<i>M</i>	<i>SD</i>	Skew	Kurt
USDU-M Total Skor	346	41	150	93.72	21.60	-.149	-.494
USDU-Ž Total Skor	554	44	121	70.44	14.55	.676	.135

Tabela 2. Deskriptivna statistika za USDU total skor kategorisan prema 'Dobi'

Zavisna varijabla	Dobna skupina	<i>N</i>	Min	Max	<i>M</i>	<i>SD</i>	Skew	Kurt
USDU Total skor	18-29	348	45	138	77.29	21.09	.609	-.523
	30-49	324	41	150	78.82	20.96	.639	-.170
	50-65	228	49	147	83.39	20.13	.335	-.383

Iako je USDU-M verzija upitnika namijenjena muškarcima drugačija po sadržaju od USDU-Ž verzije namijenjene ženama, prilikom interpretacije je veoma važno naglasiti da obje ove skale potpadaju pod krovni termin USDU, čiji je cilj ispitati da li muškarci i žene imaju seksualna disfunkcionalna uvjerenja. Iz ovog razloga nije bilo moguće porediti subskele i njihove rezultate, već samo ukupne skorove, koji se kod obje verzije identično tretiraju (Nobre i sur., 2003).

Tabela 3. Rezultati analize varijanse za USDU total za tri dobne skupine

Zavisna varijabla	SS	<i>df</i>	MS	<i>F</i>	<i>p</i>
USDU total	17.631	2, 897	8.815	6.847	.001

Za USDU total je dobivena statistički značajna razlika u uvjerenjima između tri dobne skupine $F(2, 897) = 6.847, p = 0.001$ (tabela 3).

Također je urađen Tukey HSD post hoc test za višestruke komparacije između dobni skupina (tabela 4). Rezultati pokazuju da je dobivena statistički značajna razlika u total skorovima između dobne skupine od 18 do 29 godina ($M=77.29, SD=21.09$) i dobne skupine od 50 do 65 godina ($M=83.39, SD=20.13, p = 0.001$), i između dobni skupina od 50 do 65 godina i 30 do 49 godina ($M=78.82, SD=20.96, p = 0.021$).

Tabela 4. Tukey HSD Post Hoc Test za USDU total dobne razlike

Zavisna varijabla	Dob (I)	Dob (J)	MD (I-J)	SDE	<i>p</i>
USDU total	18-29	30-49	-.08983	.08760	.561
		50-65	-.35252	.09667	.001
	30-49	18-29	.08983	.08760	.561
		50-65	-.26269	.09808	.021
	50-65	18-29	.35252	.09667	.001
		30-49	.26269	.09808	.021

Tabela 5. Rezultati Welch t-testa: Spolne razlike za USDU total

Zavisna varijabla	Spol	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	ΔM	SE Δ
USDU total	M	346	93.72	21.60	17.937	581.586	0.000	1.26436	.06595
	Ž	554	70.44	14.55					

Rezultati Welch t-testa (tabela 5) pokazuju da je dobivena statistički značajna razlika između muškaraca i žena za total skor rezultate za USDU ($t(581.586) = 17.937, p = 0.000$), gdje su muškarci postigli veći prosječni total skor u odnosu na žene.

Na osnovu rezultata navedenih u tabelama 1-5 možemo zaključiti da je prva hipoteza potvrđena.

Kako bismo odgovorili na drugi problem ovog istraživanja, prvo ćemo prikazati deskriptivnu statistiku za NSSZ total skorove kategorisane prema nezavisnim varijablama 'Spol' (tabela 6) i 'Dob' (tabela 7).

Tabela 6. Deskriptivna statistika za NSSZ total skorove kategorisane prema 'Spolu'

Zavisna varijabla	Spol	<i>N</i>	Min	Max	<i>M</i>	<i>SD</i>	Skew	Kurt
NSSZ	M	346	21	100	83.75	13.18	.018	-.615
	Ž	554	21	100	85.52	14.04	.399	-.406

Tabela 7. Deskriptivna statistika za NSSZ total skorove kategorisane prema 'Dobi'

Zavisna varijabla	Dobna skupina	<i>N</i>	Min	Max	<i>M</i>	<i>SD</i>	Skew	Kurt
NSSZ Total skor	18-29	348	24	100	85.74	13.43	.407	-.306
	30-49	324	30	100	86.01	12.69	.200	-.708
	50-65	228	21	100	81.79	15.16	.053	-.544

Tabela 8. Rezultati analize varijance za NSSZ za tri dobne skupine

Zavisna varijabla	SS	<i>df</i>	MS	<i>F</i>	<i>p</i>
NSSZ total	39.871	2, 897	19.936	6.784	.001

Za total skor za NSSZ je dobivena statistički značajna razlika u seksualnom zadovoljstvu između dobnih skupina $F(2, 897) = 6.784, p = .001$ (tabela 8).

Također je urađen Tukey HSD post hoc test za višestruke komparacije između dobnih skupina (tabela 9). Rezultati pokazuju da je dobivena statistički značajna razlika u total skorovima između dobne skupine od 18-29 godina ($M=85.74, SD=13.43$) i dobne skupine od 50 do 65 godina ($M=81.79, SD=15.16, p = 0.004$), i između dobnih skupina od 50 do 65 godina i 30 do 49 godina ($M=86.01, SD=12.69, p = 0.021$).

Tabela 9. Tukey HSD Post Hoc Test za NSSZ total dobne razlike

Zavisna varijabla	Dob (I)	Dob (J)	MD (I-J)	SDE	<i>p</i>
NSSZ total	18-29	30-49	.03919	.13234	.953
		50-65	-.46349	.14605	.004
	30-49	18-29	-.03919	.13234	.953
		50-65	-.50268	.14818	.002
	50-65	18-29	.46349	.14605	.004
		30-49	.50268	.14818	.002

Tabela 10. Rezultati t-testa: Spolne razlike za NSSZ

Zavisna varijabla	Spol	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	ΔM	$SE\Delta$
NSSZ total	M	346	83.75	13.18	2.369	898	0.018	.27930	.11791
	Ž	554	85.52	14.55					

Rezultati t-testa (tabela 10) pokazuju da je dobivena statistički značajna razlika između muškaraca i žena za total skor rezultate za NSSZ ($t(898) = 2.369, p = 0.018$), gdje su muškarci postigli niži prosječni total skor u odnosu na žene.

Na osnovu rezultata navedenih u tabelama 6-10 možemo zaključiti da je druga hipoteza također potvrđena.

5. DISKUSIJA

Prvi problem ovog istraživanja bio je ispitati da li postoje dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu. Prema dobivenim rezultatima, prva hipoteza ovog istraživanja je potvrđena. Dobiveni podaci pokazuju da muškarci u prosjeku imaju veću zastupljenost seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja u odnosu na žene te da su ona više zastupljena kod sudionika dobne skupine od 50 do 65 godina u odnosu na sudionike od 18 do 29 godina i sudionike od 30 do 49 godina.

Rezultati dobiveni za spolne i dobne razlike u seksualnim disfunkcionalnim uvjerenjima o seksu su djelomično u skladu sa prethodnim istraživanjima u kojima je korišten prosječni total skor za USDU. U ostalim istraživanjima, rezultati skoro pa uvijek (izuzevši jedno istraživanje) ukazuju na to da muškarci u prosjeku postižu veći prosječni total skor za USDU u odnosu na žene, ali da postignuti rezultati variraju u zavisnosti od toga u kojoj su državi rađeni. Također, u prethodnim istraživanjima sudionici su najčešće pripadali općoj populaciji ili su to bili samo studenti od 18 do 30 godina te zbog toga nije bilo moguće uraditi usporedbu sa drugim dobnim skupinama.

Na primjer, u istraživanju rađenom u Portugalu, Nobre i sur. (2003) su pronašli da muškarci iz opće populacije imaju skoro pa identičan nivo zastupljenosti seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja kao i muškarci iz našeg istraživanja. S druge strane, žene iz opće populacije njihovog istraživanja imaju manju zastupljenost takvih uvjerenja u odnosu na žene iz našeg istraživanja.

Yasan i sur. (2009) su dobili malo drugačije rezultate. U istraživanju rađenom na studentskoj populaciji u Turskoj, studentska populacija imala je veću zastupljenost seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja u odnosu na sudionike dobne skupine od 18 do 29 godina našeg istraživanja.

Rezultati našeg istraživanja se poklapaju s rezultatima koje je Mutnović dobila 2016. godine na općoj populaciji Bosne i Hercegovine. Muškarci imaju veću zastupljenost seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja u odnosu na žene. Total skorovi su skoro identični u oba istraživanja.

Barnett i sur. (2017) su u istraživanju u Americi, koje je rađeno na studentskoj populaciji od 18 do 30 godina, dobili podatke da ta populacija ima više seksualnih disfunkcionalnih uvjerenja u odnosu na dobnu skupinu od 18 do 29 godina našeg istraživanja.

Zanimljiv podatak dobiven u drugom istraživanju rađenom u Portugalu (Carvahlo i Nobre, 2011) je taj da su muškarci iz opće populacije postigli niže prosječne total skor rezultate u odnosu na muškarce našeg istraživanja.

Drugi problem ovog istraživanja bio je ispitati da li postoje dobne i spolne razlike u seksualnom zadovoljstvu sudionika. Prema dobivenim rezultatima, druga hipoteza ovog istraživanja je potvrđena. Podaci pokazuju da žene u prosjeku imaju viši stupanj seksualnog zadovoljstva u odnosu na muškarce, te da su sudionici dobne skupine od 18 do 29 godina i 30 do 49 godina više zadovoljni seksualnim životom u odnosu na sudionike od 50 do 65 godina.

Rezultati dobiveni za spolne i dobne razlike u seksualnom zadovoljstvu djelomično su u skladu sa prethodnim istraživanjima u kojim je korišten prosječni total skor za NSSZ.

Muškarci i žene našeg istraživanja postigli su više prosječne total skorove (koji ukazuju da su uglavnom do potpuno zadovoljni seksualnim životom) u odnosu na muškarce i žene iz SAD-a i Hrvatske koji su sudjelovali u istraživanju Štulhofer i sur. (2010). Kao i u tom istraživanju, i u našem žene imaju viši stupanj seksualnog zadovoljstva nego muškarci. Poredeći obje dobne skupine od 18 do 26 godina tog istraživanja, koje sačinjavaju hrvatski i američki studenti, sa sudionicima od 18 do 29 godina našeg istraživanja, naši sudionici imaju viši stupanj seksualnog zadovoljstva (uglavnom do potpuno zadovoljni). Isti taj zaključak možemo izvesti i za dobne skupine od 30 do 55 godina navedenog istraživanja i dobnu skupinu od 30 do 49 godina našeg istraživanja. Jedina je razlika ta što je kod nas dobiveno da seksualno zadovoljstvo raste, pa zatim opada s porastom dobi, dok je kod Štulhofer i sur. (2010) dobiveno da postepeno opada.

Upoređujući naše istraživanje s portugalskim istraživanjem Palha-Fernandes i sur. (2019), žene iz našeg istraživanja imaju viši stupanj seksualnog zadovoljstva u odnosu na muškarce, dok je u njihovom istraživanju dobiveno da su muškarci i žene podjednako osrednje do uglavnom zadovoljni seksualnim životom. Gledajući dobne razlike, sudionici

našeg istraživanja su najviše zadovoljni seksualnim životom u dobi od 30 do 49 godina, zatim zadovoljstvo opada, dok u istraživanju Palha-Fernandes i sur. (2019), zadovoljstvo seksualnim životom opada s godinama, ali su osobe od 30 do 53 godina manje zadovoljne u odnosu na osobe od 54-65 godina. U globalu, sudionici (sve tri dobne skupine i muškarci i žene zasebno) našeg istraživanja su postigli veći prosječan total skor i više su zadovoljni seksualnim životom u odnosu na dobne skupine i muškarce i žene zasebno navedenog istraživanja.

U poređenju s istraživanjem Nakić i sur. (2020), muški i ženski ispitanici našeg istraživanja su više zadovoljni seksualnim životom u odnosu na muške i ženske ispitanike iz Hrvatske. Naši rezultati ukazuju na spolnu razliku, dok njihovi ne.

Sudionice našeg istraživanja su uglavnom do potpuno zadovoljne seksualnim životom i postigle su veći prosječni total skor u odnosu na sudionice američkog istraživanja Holt i sur. (2021).

Kao i svako istraživanje, i ovo naše ima svoja ograničenja. Uzorak sudionika je bio prigodan, a ne reprezentativan. To može značiti da su dobrovoljni sudionici mogle biti liberalnije, asertivnije osobe, koje imaju otvorenije stavove o seksu i više zadovoljne svojim seksualnim životom u odnosu na osobe koje su odbile učestvovati u istraživanju. Do odbijanja u učestvovanju u ovom istraživanju je moglo doći i zbog toga što su neke osobe kojima je prosljeđen upitnik mislile da nisu dovoljno kompetentne da daju odgovor. Ova dva vida volonterske pristranosti, su naročito prisutni u istraživanjima koja se bave temom ljudske seksualnosti (Bouchard, Stewart, Boyer, Holden i Pukall., 2019; Catania, McDermott i Pollack, 1986; Gaither, Sellbom i Meier, 2003; Kaats i Davis, 1971; Plaud, Gaither, Hegstad, Rowan i Devitt. 1999; Wiederman, 1999). Ovaj faktor može utjecati na jačinu vanjske valjanosti.

Prije no što je urađena transformacija podataka, žene su većinom davale odgovore u vidu ekstremnih vrijednosti u odnosu na muškarce. Njihove distribucije odgovora su bile pozitivno asimetrične za USDU i negativno asimetrične za NSSZ. To je bilo prisutno i kod distribucija rezultata muških ispitanika, mada u manjem omjeru. Uvijek postoji mogućnost da su žene, neovisno kojoj dobnoj skupini pripadale, davale socijalno poželjne odgovore,

zamaskiravši time uvjerenja kojih se u stvarnosti pridržavaju i “uljepšavajući” zadovoljstvo vlastitim seksualnim životom kako bi se prikazale “u boljem svjetlu”. Samoiskaz kao vid metode prikupljanja podataka je sam po sebi podložan utjecaju socijalno poželjnih odgovora (Larsen i Buss, 2008).

Iako je autorica rada temi i potencijalnim sudionicima pristupila objektivno i profesionalno, njen spol je predstavljao jedan od faktora koji je utjecao na broj odazvanih osoba. Postoji mogućnost da je to bio razlog većeg odaziva heteroseksualnih ženskih osoba, u odnosu na muške, pretpostavljajući da su se one osjećale sigurnije govoriti o svojim ličnim uvjerenjima o seksu i zadovoljstvu seksualnim iskustvima i anonimno se povjeriti osobi istog spola, bez da je istraživačka tema dovedena u pitanje ili pogrešno protumačena od strane sudionica.

Prikupljanje podataka na ispitanicima muškog spola je u izvjesnoj mjeri bilo otežano, s obzirom da su određeni ispitanici muškog spola, koji nisu uključeni u uzorak, zahtjev za učešćem u seksualno osjetljivoj temi interpretirali kao strategije flerta i zavođenja i reagovali shodno subjektivnoj interpretaciji, što je moglo kontaminirati njihove odgovore na pitanja. Iz tog razloga su u uzorak uključeni samo oni ispitanici koji su adekvatno protumačili namjeru istraživanja. Faktori koji su vjerovatno utjecali su spol i dob istraživačice, a s obzirom da je istraživanje sprovodila mlađa osoba ženskog spola, utjecaj istraživača na istraživanje je pokazan i u člancima Bierman i Jolij (2020); Bock D.G. i Bock E.H. (1977); Chapman, Benedict i Schiöth (2018); i Fischer (1989).

Da je spol istraživača bio muški, zasigurno bi i on imao utjecaja koji bi, pretpostavljamo, vodio u suprotnom smjeru. Muške osobe bi se možda ugodnije osjećale davajući odgovore muškarcu istraživaču, dok bi prikupljanje odgovora kod žena možda završilo odbijanjem učestvovanja zbog neugodnosti razgovaranja na tu temu s muškarcem i straha da ne bi istraživač flertovao s njima. Postojala bi mogućnost, ali u manjoj mjeri, da i sudionice krivo protumače razlog kontaktiranja i one prve započnu sa flertom.

U ovom istraživanju postoji veća proporcija ženskih sudionika u odnosu na muške, što je već prethodno objašnjeno razlogom vezanim za spol autorice. Mada, drugi razlog može biti taj što u istraživanjima koja zahtijevaju prikupljanje podataka oba spola, u prosjeku broj odazvanih žena nadjačava broj muškaraca.

Vanjska valjanost je umjerena jer je istraživanje rađeno na području Bosne i Hercegovine, ali s obzirom na mentalitet zemalja bivše Jugoslavije, vjerovatno bi se dobili slični rezultati da su rađeni na primjer u Hrvatskoj ili Srbiji, a drugačiji rezultati u razvijenijim evropskim zemljama, kao što se može vidjeti u prethodno spomenutim istraživanjima koja su rađena u Portugalu, Americi, Turskoj i slično.

U ovom istraživanju nisu bili uključeni maloljetni adolescenti ni osobe koje pripadaju trećoj životnoj dobi (starije od 65 godina), iako pripadnici obje dobne skupine mogu biti seksualno aktivne. To znači gubitak važnih saznanja o seksualnim iskustvima dvije važne populacije. S druge strane, isto se može kazati i za LGBTQIA+ populaciju i njihova uvjerenja o seksu i seksualnom zadovoljstvu. Odgovori se ne mogu generalizirati na ove tri populacije.

Nekoliko ženskih sudionika iz treće dobne skupine (50-65 godina) se obratilo istraživačici s upitom da im se pojasni značenje sintagme 'misionarska poza'. Postoji pretpostavka da osobe koje nisu željele otkriti identitet javljanjem istraživačici isto tako nisu znale značenje ove sintagme ili možda nekih drugih koje se nalaze u česticama upitnika, što je moglo utjecati na valjanost datih odgovora.

Isto tako, vrlo važno je predložiti preporuke za dalja istraživanja kako bi se otklonila potencijalna ograničenja. Bilo bi potrebno uraditi longitudinalno istraživanje kako bi se vjerodostojnije moglo uvidjeti da li individua mijenja seksualna uvjerenja starenjem i da li će postojati promjena u zadovoljstvu seksualnim životom, zato što je u ovom istraživanju ograničenje to što su različiti ljudi više dobnih kategorija, što nužno ne znači samo ograničenje, već i prednost ukoliko bi se ispitao utjecaj vremena u kojem osoba živi (utjecaj kohorte).

Kako bi se ovaj problem utjecaja istraživača/ice na postupak prikupljanja podataka riješio u budućim istraživanjima o ljudskoj seksualnosti i seksualnom ponašanju, trebao bi se koristiti koncept „virtualnog istraživača“, kompjuterskog programa koji bi iskontrolisao faktore spola, ponašanje, osobnost i ljudsku grešku (Chapman i sur., 2018).

Koristeći odgovarajuće i prilagođene upitnike pripadnicima LGBTQIA+ populacije, trebalo bi uključiti i osobe drugih seksualnih orijentacija (homoseksualne, biseksualne, aseksualne).

Neophodno je uzeti u obzir maloljetne osobe i osobe pripadnike treće životne dobi. Skoro 50% adolescenata je imalo prvi seksualni odnos prije završetka srednje škole (Centar za prevenciju i kontrolu bolesti, 2004; prema Meier, 2007), a podaci pokazuju da su osobe treće životne dobi (65+ godina) seksualno aktivne i da imaju redovne seksualne odnose (Ferris, Smith, Pitts, Richters, Shelley i Simpson, 2008; Fileborn, Thorpe, Hawkes, Minichiello, Pitts i Dune, 2015; Lee, Nazroo, O'Connor, Blake i Pendleton, 2016; Lee, Vanhoutte, Nazroo, i Pendleton, 2016; Waite, Laumann, Das, i Schumm, 2009; prema Hinchliff, Tetley, Lee i Nazroo, 2018).

Poželjno bi bilo istraživanje sprovesti na reprezentativnom uzorku, što bi ujedno i značilo ispravljanje utjecaja nejednakog omjera muških i ženskih sudionika.

Podaci deskriptivne statistike koji se odnose na ostale varijable (nivo obrazovanja, bračni status, radni status) u ovom istraživanju nisu korišteni kao nezavisne varijable iako bi bilo zanimljivo ispitati i njihov utjecaj na rezultate USDU i NSSZ. Konkretnije, da li bi nivo obrazovanja imao veći utjecaj na nečiji nivo disfunkcionalnih uvjerenja? Ili, da li bi bračni status mogao imati utjecaja na nivo zadovoljstva seksualnim životom? Ovo može biti jedna važna preporuka za daljna istraživanja koja se tiču ove i sličnih tema baziranih na ljudskoj seksualnosti i ponašanju.

6. ZAKLJUČCI

Cilj ovog istraživanja se bazirao na ispitivanju spolnih i dobnih razlika u uvjerenjima o seksu i seksualnom zadovoljstvu.

Analizom spolnih razlika u uvjerenjima o seksu, postoji statistički značajna razlika između muškaraca i žena, gdje muškarci postižu veći prosječni total skor. Analizom dobnih razlika, dobivena je statistički značajna razlika između tri dobne skupine, gdje sudionici od 50 do 65 godina postižu statistički značajno veće prosječne total skorove u odnosu na sudionike od 18 do 29 i 30 do 49 godina. Dobiveni podaci su u skladu s očekivanjima istraživanja te se može kazati da je prva hipoteza potvrđena.

Analizom spolnih razlika u seksualnom zadovoljstvu dobili smo da postoji statistički značajna razlika između muškaraca i žena, gdje žene postižu veći prosječni total skor. Analizom dobnih razlika, dobivena je statistički značajna razlika između tri dobne skupine, gdje sudionici od 18 do 29 godina i od 30 do 49 godina postižu statistički značajno veće prosječne total skorove u odnosu na dobnu skupinu od 50 do 65 godina. Dobiveni podaci su u skladu s očekivanjima te se može kazati da je druga hipoteza potvrđena.

Reakcije potencijalnih sudionika na društveno osjetljivu i tabu temu su podijeljene, a manifestuju se nizom različitih ponašanja, od znatiželje prema temi i ishodu istraživanja, do odbijanja učešća i pružanja otpora prema istraživaču, uvažavajući da su istraživanjem tretirana osjetljiva pitanja, usljed čega postoji bojazan da će vlastita privatnost biti otkrivena. Napominjemo da je istraživanje sprovedeno uvažavajući u potpunosti etičke standarde, kao i privatnost podataka i dobrovoljnost sudionika za učešće u istraživanju. Uzimajući u obzir iskustva istraživača u procesu prikupljanja podataka u bosansko-hercegovačkom kontekstu, važno je osvijestiti osjetljivost ispitivane teme, te usljed toga, i otpor koji može biti pružen prilikom prikupljanja podataka.

Reći ćemo da je tema ljudske seksualnosti takva da obično njen pomen ne ostane bez reakcije. Javno pominjanje ljudske seksualnosti čini se da je još uvijek socijalno poželjno samo u kontekstu humorističnog prikazivanja ili stavljanja fokusa na rodnu stereotipizaciju. Međutim, iako tabu, tema ljudske seksualnosti posmatrana i kroz disfunkcionalne seksualne

stavove i seksualno zadovoljstvo obuhvata mnogo generalniji pristup od standardnog socijalnog prikaza, koji bi u budućnosti mogao više zaokupiti pažnju istraživača.

LITERATURA

- Bancroft, J. (2004). Alfred C. Kinsey and the politics of sex research. *Annual Review of Sex Research, 15*(1), 1-39.
- Barash, D., i Lipton, J. E. (1997). *Making sense of sex: how genes and gender influence our relationships*. Washington: Island Press.
- Barnett, M. D., Hale, T. M., i Sligar, K. B. (2017). Masculinity, femininity, sexual dysfunctional beliefs, and rape myth acceptance among heterosexual college men and women. *Sexuality & Culture, 21*(3), 741-753.
- Bierman, D., i Jolij, J. J. (2020). Dealing with the Experimenter Effect. *Journal of Scientific Exploration, 34*(4), 703-709.
- Bock, D. G., i Bock, E. H. (1977). The effects of the sex of the experimenter, expectancy inductions, and sex of the rater on leniency, halo, and trait errors in speech rating behavior. *Communication Education, 26*(4), 298-306.
- Boogaard, K. (2021). Diffusion of responsibility: What it is, examples and how to fight it. Preuzeto sa: <https://www.fingerprintforsuccess.com/blog/diffusion-of-responsibility>. Datum pristupa: 20.9.2021. godine.
- Bouchard, K. N., Stewart, J. G., Boyer, S. C., Holden, R. R., i Pukall, C. F. (2019). Sexuality and personality correlates of willingness to participate in sex research. *The Canadian Journal of Human Sexuality, 28*(1), 26-37.
- Carvalho, J., i Nobre, P. (2011). Predictors of men's sexual desire: The role of psychological, cognitive-emotional, relational, and medical factors. *Journal of Sex Research, 48*(2-3), 254-262.
- Catania, J. A., McDermott, L. J., i Pollack, L. M. (1986). Questionnaire response bias and face-to-face interview sample bias in sexuality research. *Journal of Sex Research, 22*(1), 52-72.
- Chapman, C. D., Benedict, C., i Schiöth, H. B. (2018). Experimenter gender and replicability in science. *Science advances, 4*(1), e1701427.
- Conrad, S., i Milburn, M. (2004). *Seksualna inteligencija*. Zagreb: V.B.Z. studio.

- Fisher, T. D. (1989). Confessions of a closet sex researcher. *Journal of Sex Research*, 26(1), 144-147.
- Gaither, G. A., Sellbom, M., i Meier, B. P. (2003). The effect of stimulus content on volunteering for sexual interest research among college students. *Journal of Sex Research*, 40(3), 240-248.
- George, D., i Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update* (10a ed.) Boston: Pearson.
- Hall, K. S., Lindzey, G. (1983). *Teorije ličnosti*. Beograd: Nolit.
- Hinchliff, S., Tetley, J., Lee, D., i Nazroo, J. (2018). Older adults' experiences of sexual difficulties: qualitative findings from the English Longitudinal Study on Ageing (ELSA). *The Journal of Sex Research*, 55(2), 152-163.
- Holroyd, S., Holroyd, S. (1981). *Ljubav i spolnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Holt, L. L., Chung, Y. B., Janssen, E., i Peterson, Z. D. (2021). Female sexual satisfaction and sexual identity. *The Journal of Sex Research*, 58(2), 195-205.
- Kaats, G. R., i Davis, K. E. (1971). Effects of volunteer biases in studies of sexual behavior and attitudes. *Journal of Sex Research*, 7(1), 26-34.
- Larsen, R. J., i Buss, D. M. (2008). *Psihologija ličnosti*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Lehmann, C. (2001). Women Psychiatrists Still Battle Freud's View of Sexes. The American Psychiatric Association (APA).
- Preuzeto sa: <https://psychnews.psychiatryonline.org/doi/full/10.1176/pn.36.14.0009>. Datum pristupa: 15.8.2021. godine.
- Maines, Rachel P. (1999). *The Technology of Orgasm: "Hysteria", the Vibrator, and Women's Sexual Satisfaction*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Masters, W. H., Johnson, V. E., i Kolodny R.C. (2008). *Ljudska seksualnost*. Jastrebarsko: Naklada Sklap.
- McCarthy, B. W., i Metz, M. E. (2017). *Men's sexual health: fitness for satisfying sex*. Oxford: Routledge.
- Meier, A. M. (2007). Adolescent first sex and subsequent mental health. *American Journal of Sociology*, 112(6), 1811-1847.

- Morrow, R. (2013). *Sex research and sex therapy: A sociological analysis of Masters and Johnson*. Oxford: Routledge.
- Mutnović, M. (2016). *Povezanost uvjerenja o seksu i seksualne funkcionalnosti kod žena i muškaraca iz opće populacije*. Magistarski rad. Univerzitet u Sarajevu: Filozofski fakultet.
- Nakić Radoš, S., Soljačić Vraneš, H., Tomić, J., i Kuna, K. (2020). Infertility-related stress and sexual satisfaction: A dyadic approach. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 1-8.
- Nobre, P., Gouveia, J. P., i Gomes, F. A. (2003). Sexual dysfunctional beliefs questionnaire: An instrument to assess sexual dysfunctional beliefs as vulnerability factors to sexual problems. *Sexual and Relationship Therapy*, 18(2), 171-204.
- Palha-Fernandes, E., Alves, P., i Lourenço, M. (2019). Sexual satisfaction determinants and its relation with perfectionism: A cross-sectional study in an academic community. *Sexual and Relationship Therapy*, 1-15.
- Perel, E. (2007). *Mating in captivity: Unlocking erotic intelligence*. New York, NY: Harper.
- Perel, E. (2017). *The state of affairs: Rethinking infidelity-A book for anyone who has ever loved*. Hachette UK.
- Pervin, L. A., Cervone, D., John, O. P., Mlačić, B., Topić, M. K., Milas, G., ... i Skorić, Z. (2008). *Psihologija ličnosti: teorije i istraživanja: prijevod devetoga izdanja*. Zagreb: Školska knjiga.
- Plaud, J. J., Gaither, G. A., Hegstad, H. J., Rowan, L., i Devitt, M. K. (1999). Volunteer bias in human psychophysiological sexual arousal research: To whom do our research results apply? *Journal of Sex Research*, 36(2), 171-179.
- Štulhofer, A., i Buško, V. (2008). Evaluacija novog instrumenta za procjenu seksualnog zadovoljstva. *Suvremena psihologija*, 11(2), 287-312.
- Štulhofer, A., Buško, V., i Brouillard, P. (2010). Development and bicultural validation of the new sexual satisfaction scale. *Journal of sex research*, 47(4), 257-268.
- Wiederman, M. W. (1999). Volunteer bias in sexuality research using college student participants. *Journal of Sex Research*, 36(1), 59-66.

Yasan, A., Tamam, L., Özkan, M., i Gürgen, F. (2009). Premarital sexual attitudes and experiences in university students. *Anatolian Journal of Clinical Investigation*, 3(3).

PRILOZI

Uputa za muške ispitanike:

Poštovani,

pred Vama se nalaze tri upitnika (upitnik sociodemografskih karakteristika, upitnik o uvjerenjima o seksu, i upitnik o seksualnom zadovoljstvu). Vašim sudjelovanjem ćete pomoći u realizaciji mog diplomskog rada na temu 'Dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu i seksualnom zadovoljstvu'.

Uzimajući u obzir sadržaj čestica, koji se može smatrati taboo temom, važno je naglasiti da će Vaš identitet ostati anoniman. Popunjavanjem ovih upitnika dajete svoj pristanak na upotrebu datih podataka u naučne svrhe.

UČESNICI JEDINO MOGU BITI PUNOLJETNI, HETEROSEKSUALNI MUŠKARCI IZ BOSNE I HERCEGOVINE KOJI SU SEKSUALNO AKTIVNI U POSLJEDNJIH ŠEST MJESECI.

Potrebno vrijeme za popunjavanje sva tri upitnika je 5-10 minuta.

Ukoliko budete imali neka pitanja, možete mi se obratiti putem e-mail adrese: samra.sljivo@gmail.com.

Hvala Vam na učešću!

Samra Šljivo

A. Upitnik sociodemografskih podataka

1. Dob (upisati brojem)

2. Nivo obrazovanja:

- a) SSS (srednja stručna sprema)
- b) VŠS (viša stručna sprema)
- c) VSS (visoka stručna sprema – fakultet)

3. Radni status

- a) Zaposlen
- b) Nezaposlen
- c) U mirovini

4. Bračni status

- a) U braku
- b) Slobodan

- c) Rastavljen
- d) Udovac
- e) U vezi
- f) U izvanbračnoj zajednici

B. USDU-M

Ispred Vas se nalazi niz od 40 izjava o seksualnosti. Molim Vas da pažljivo pročitate svaku od navedenih izjava i označite jednim brojem (od 1 do 5) Vaš stepen ponajbližeg slaganja s navedenom izjavom. Ne postoje tačni i netačni odgovori, i prema tome Vas molim da budete što iskreniji prilikom davanja Vaših odgovora.

- 1- U potpunosti se ne slažem
- 2- Donekle se ne slažem
- 3- Niti se slažem niti se ne slažem
- 4- Donekle se slažem
- 5- U potpunosti se slažem

	U potpunosti se ne slažem	Donekle se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Donekle se slažem	U potpunosti se slažem
1. Pravi muškarac jako često ima spolne odnose.	1	2	3	4	5
2. Orgazam se može postići jedino putem vaginalnog seksa.	1	2	3	4	5
3. Erekcija je neophodna za seksualno zadovoljavanje žene.	1	2	3	4	5
4. Homoseksualnost je bolest.	1	2	3	4	5
5. Žene nemaju drugog izbora nego da budu seksualni predmeti.	1	2	3	4	5
6. Pravi muškarac mora dati ženi dovoljno vremena da bi je seksualno zadovoljio.	1	2	3	4	5
7. Žena može sumnjati u muževnost muškarca ako on ne postigne erekciju.	1	2	3	4	5

8. Ponavljani oralni ili analni seks može izazvati ozbiljne zdravstvene probleme.	1	2	3	4	5
9. Kraće trajanje spolnog odnosa znak je muške moći.	1	2	3	4	5
10. Seks je zloupotreba muške moći.	1	2	3	4	5
11. Posljedice seksualnog neuspjeha su katastrofalne.	1	2	3	4	5
12. Žene obraćaju pažnju samo na privlačne mlađe muškarce.	1	2	3	4	5
13. Nije prikladno imati seksualne fantazije tijekom spolnog odnosa.	1	2	3	4	5
14. Postoje univerzalna pravila o tome što je normalno tijekom seksualne aktivnosti.	1	2	3	4	5
15. Žena je šef u krevetu.	1	2	3	4	5
16. Muškarci koji nisu sposobni da penetriraju ne mogu da zadovolje žene.	1	2	3	4	5
17. Tokom seksa najvažnije je doživjeti orgazam.	1	2	3	4	5
18. Jedino je prihvatljiv vaginalni seks.	1	2	3	4	5
19. Tijelo žene je njeno najbolje oružje.	1	2	3	4	5
20. Ako muškarac nije sposoban da seksualno zadovolji ženu, ona bi ga mogla prestati voljeti.	1	2	3	4	5
21. Vaginalni seks je jedina legitimna vrsta seksualnog odnosa.	1	2	3	4	5
22. Kvaliteta erekcije je ono što najprije zadovoljava žene.	1	2	3	4	5
23. Ljudi sa uspješnom karijerom kontrolišu svoje seksualne porive.	1	2	3	4	5
24. Predigra je gubljenje vremena.	1	2	3	4	5
25. Seks je namijenjen isključivo za rađanje.	1	2	3	4	5
26. Što je seks brži, to je bolji.	1	2	3	4	5
27. Ljudi koji ne kontroliraju svoje seksualne porive lakše su kontrolirani od drugih.	1	2	3	4	5

28. Pravi muškarac uvijek je spreman za seks i sposoban da zadovolji bilo koju ženu.	1	2	3	4	5
29. Ako se muškarac seksualno prepusti, bit će pod kontrolom žene.	1	2	3	4	5
30. Analni seks je perverzna aktivnost.	1	2	3	4	5
31. Muškarac mora biti sposoban da održi erekciju do kraja svake seksualne aktivnosti.	1	2	3	4	5
32. Postoji samo jedan prihvatljiv način seksa (misionarska poza).	1	2	3	4	5
33. Seksualni odnos prije braka je grijeh.	1	2	3	4	5
34. Seks je povreda ženskog tijela.	1	2	3	4	5
35. Muškarac koji ne može seksualno zadovoljiti ženu je promašaj.	1	2	3	4	5
36. Kad god se ukaže prilika, pravi muškarac mora biti sposoban za penetraciju.	1	2	3	4	5
37. Seks može biti dobar i bez orgazma.	1	2	3	4	5
38. Pravom muškarcu nije potrebno mnogo stimulacije kako bi doživio orgazam.	1	2	3	4	5
39. Kad je žena u periodu svog seksualnog vrhunca, ona može dobiti od muškarca šta god poželi.	1	2	3	4	5
40. Što je veća seksualna intimnost, veća je i mogućnost od povređivanja.	1	2	3	4	5

C. NSSZ

Ispred Vas se nalazi niz od 20 tvrdnji o zadovoljstvu seksualnim životom. Molim Vas, pažljivo pročitate svaku od navedenih tvrdnji i označite jednim brojem (od 1 do 5) Vaš stepen ponajbližeg slaganja s navedenom tvrdnjom. Ne postoje tačni i netačni odgovori, i prema tome Vas molim da budete što iskreniji prilikom davanja Vaših odgovora.

- 1- Nimalo zadovoljan
- 2- Malo zadovoljan
- 3- Osrednje zadovoljan
- 4- Uglavnom zadovoljan
- 5- Potpuno zadovoljan

	Nimalo zadovoljan	Malo zadovoljan	Osrednje zadovoljan	Uglavnom zadovoljan	Potpuno zadovoljan
1. Intenzitetom vlastitog seksualnog uzbuđenja.	1	2	3	4	5
2. Kvalitetom svojih orgazama.	1	2	3	4	5
3. Svojim prepuštanjem seksualnom užitku.	1	2	3	4	5
4. Svojom usredotočenosti tokom seksa.	1	2	3	4	5
5. Načinom na koji reagujem na partnericu.	1	2	3	4	5
6. Funkcioniranjem svoga tijela u seksu.	1	2	3	4	5
7. Svojim emocionalnim otvaranjem u seksu.	1	2	3	4	5
8. Svojim ponašanjem nakon seksa.	1	2	3	4	5
9. Učestalošću svojih orgazama.	1	2	3	4	5
10. Užikom koji pružam partnerici.	1	2	3	4	5
11. Omjerom između onoga što pružam i onoga što dobivam u seksu.	1	2	3	4	5

12. Partnericnim emocionalnim otvaranjem.	1	2	3	4	5
13. Partnericnim iniciranjem seksa.	1	2	3	4	5
14. Partnericnim postizanjem orgazma.	1	2	3	4	5
15. Partnericnim predavanjem i prepuštanjem seksu.	1	2	3	4	5
16. Partnericinom brigom za moje seksualne potrebe.	1	2	3	4	5
17. Partnericinom seksualnom kreativnošću.	1	2	3	4	5
18. Partnericinom spremnošću na seks.	1	2	3	4	5
19. Raznolikošću seksualnih aktivnosti.	1	2	3	4	5
20. Učestalošću seksualnih aktivnosti.	1	2	3	4	5

Uputa za ženske ispitanike:

Poštovana,

pred Vama se nalaze tri upitnika (upitnik sociodemografskih karakteristika, upitnik o uvjerenjima o seksu, i upitnik o seksualnom zadovoljstvu). Vašim sudjelovanjem ćete pomoći u realizaciji mog diplomskog rada na temu 'Dobne i spolne razlike u uvjerenjima o seksu i seksualnom zadovoljstvu'.

Uzimajući u obzir sadržaj čestica, koji se može smatrati taboo temom, važno je naglasiti da će Vaš identitet ostati anoniman. Popunjavanjem ovih upitnika dajete svoj pristanak na upotrebu datih podataka u naučne svrhe.

UČESNICE JEDINO MOGU BITI PUNOLJETNE, HETEROSEKSUALNE ŽENE IZ BOSNE I HERCEGOVINE KOJE SU SEKSUALNO AKTIVNE U POSLJEDNJIH ŠEST MJESECI.

Potrebno vrijeme za popunjavanje sva tri upitnika je 5-10 minuta.

Ukoliko budete imale neka pitanja, možete mi se obratiti putem e-mail adrese: samra.sljivo@gmail.com.

Hvala Vam na učešću!

Samra Šljivo

A. Upitnik sociodemografskih karakteristika

1. Dob (upisati brojem)

2. Nivo obrazovanja

- a) SSS (srednja stručna sprema)
- b) VŠS (viša stručna sprema)
- c) VSS (visoka stručna sprema – fakultet)

3. Radni status

- a) Zaposlena
- b) Nezaposlena
- c) U mirovini

4. Bračni status

- a) U braku
- b) Slobodna
- c) Rastavljena
- d) Udovica

- e) U vezi
- f) U izvanbračnoj zajednici

B. USDU-Ž

Ispred Vas se nalazi niz od 40 izjava o seksualnosti. Moilm Vas da pažljivo pročitate svaku od navedenih izjava i označite jednim brojem (od 1 do 5) Vaš stepen ponajbližeg slaganja s navedenom izjavom. Ne postoje tačni i netačni odgovori, i prema tome Vas molim da budete što iskrenije prilikom davanja Vaših odgovora.

- 1- U potpunosti se ne slažem
- 2- Donekle se ne slažem
- 3- Niti se slažem niti se ne slažem
- 4- Donekle se slažem
- 5- U potpunosti se slažem

	U potpunosti se ne slažem	Donekle se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Donekle se slažem	U potpunosti se slažem
1. Ljubav i privrženost partnera neophodni su za dobar seks.	1	2	3	4	5
2. Masturbacija je pogrešna i predstavlja grijeh.	1	2	3	4	5
3. Najvažnija komponenta seksa je uzajamna privrženost	1	2	3	4	5
4. Najbolji poklon koji žena može da unese u brak je djevičanstvo.	1	2	3	4	5
5. Nakon menopauze žene gube želju za seksom.	1	2	3	4	5
6. Žene koje imaju seksualne fantazije su perverzne.	1	2	3	4	5
7. Masturbacija ne priliči pristojnoj ženi.	1	2	3	4	5
8. Žene nakon menopauze ne mogu doživjeti orgazam.	1	2	3	4	5
9. Postoji nekoliko načina doživljavanja zadovoljstva i postizanja orgazma.	1	2	3	4	5

10. Žene koje nisu fizički privlačne ne mogu biti seksualno zadovoljene.	1	2	3	4	5
11. U spavaćoj sobi muškarac je šef.	1	2	3	4	5
12. Dobra majka ne može biti seksualno aktivna.	1	2	3	4	5
13. Postizanje orgazma prihvatljivo je za muškarce, ali ne i za žene.	1	2	3	4	5
14. Seksualna aktivnost mora biti potaknuta od strane muškarca.	1	2	3	4	5
15. Seks je prljav i grešan.	1	2	3	4	5
16. Istovremeni orgazam partnera ključan je za zadovoljavajući seksualni odnos.	1	2	3	4	5
17. Orgazam se može postići jedino putem vaginalnog seksa.	1	2	3	4	5
18. Cilj seksa je da muškarac bude zadovoljen.	1	2	3	4	5
19. Ljudi sa uspješnom karijerom kontrolišu svoje seksualne porive.	1	2	3	4	5
20. Kako žene stare, sve su manje zadovoljne seksom.	1	2	3	4	5
21. Muškarci obraćaju pažnju samo na mlade, atraktivne žene.	1	2	3	4	5
22. Seks je lijepa i čista aktivnost.	1	2	3	4	5
23. Seks bez ljubavi je poput hrane bez okusa.	1	2	3	4	5
24. Tokom seksa sve je dozvoljeno ako oba partnera pristaju.	1	2	3	4	5
25. Svaka žena koja započinje seksualnu aktivnost je nemoralna.	1	2	3	4	5
26. Seks je namijenjen samo za rađanje.	1	2	3	4	5
27. Spolni odnos tijekom menstruacije može prouzrokovati zdravstvene probleme.	1	2	3	4	5
28. Oralni seks je jedna od najvećih perverzija.	1	2	3	4	5

29. Ako se žena seksualno prepusti, ona je potpuno pod kontrolom muškarca.	1	2	3	4	5
30. Ljubazno ponašanje i osmjehivanje muškarcu može biti opasno.	1	2	3	4	5
31. Najljepše emocije koje žena može iskusiti su majčinske emocije.	1	2	3	4	5
32. Analni seks je perverzna aktivnost.	1	2	3	4	5
33. U spavaćoj sobi žena je šef.	1	2	3	4	5
34. Seks bi se trebao desiti ukoliko ga muškarac potakne.	1	2	3	4	5
35. Postoji samo jedan prihvatljiv način seksa (misionarska poza).	1	2	3	4	5
36. Doživljavanje zadovoljstva tijekom seksualne aktivnosti nije prihvatljivo za čednu ženu.	1	2	3	4	5
37. Dobra majka mora kontrolirati svoje seksualne porive.	1	2	3	4	5
38. Ružna žena nije sposobna da seksualno zadovolji svog partnera.	1	2	3	4	5
39. Žena koja doživljava seksualno zadovoljstvo samo putem stimulacije klitorisa je bolesna.	1	2	3	4	5
40. Čedne djevojke se ne uključuju u seksualne aktivnosti.	1	2	3	4	5

C. NSSZ

Ispred Vas se nalazi niz od 20 tvrdnji o zadovoljstvu seksualnim životom. Molim Vas, pažljivo pročitate svaku od navedenih tvrdnji i označite jednim brojem (od 1 do 5) Vaš stepen ponajbližeg slaganja s navedenom tvrdnjom. Ne postoje tačni i netačni odgovori, i prema tome Vas molim da budete što iskreniji prilikom davanja Vaših odgovora.

- 1- Nimalo zadovoljna
- 2- Malo zadovoljna
- 3- Osrednje zadovoljna
- 4- Uglavnom zadovoljna
- 5- Potpuno zadovoljna

	Nimalo zadovoljna	Malo zadovoljna	Osrednje zadovoljna	Uglavnom zadovoljna	Potpuno zadovoljna
1. Intenzitetom vlastitog seksualnog uzbuđenja.	1	2	3	4	5
2. Kvalitetom svojih orgazama.	1	2	3	4	5
3. Svojim prepuštanjem seksualnom užitku.	1	2	3	4	5
4. Svojom usredotočenosti tokom seksa.	1	2	3	4	5
5. Načinom na koji reagujem na partnera.	1	2	3	4	5
6. Funkcioniranjem svoga tijela u seksu.	1	2	3	4	5
7. Svojim emocionalnim otvaranjem u seksu.	1	2	3	4	5
8. Svojim ponašanjem nakon seksa.	1	2	3	4	5
9. Učestalošću svojih orgazama.	1	2	3	4	5
10. Užikom koji pružam partneru.	1	2	3	4	5
11. Omjerom između onoga što pružam i onoga što dobivam u seksu.	1	2	3	4	5

12. Partnerovim emocionalnim otvaranjem.	1	2	3	4	5
13. Partnerovim iniciranjem seksa.	1	2	3	4	5
14. Partnerovim postizanjem orgazma.	1	2	3	4	5
15. Partnerovim predavanjem i prepuštanjem seksu.	1	2	3	4	5
16. Partnerovom brigom za moje seksualne potrebe.	1	2	3	4	5
17. Partnerovom seksualnom kreativnošću.	1	2	3	4	5
18. Partnerovom spremnošću na seks.	1	2	3	4	5
19. Raznolikošću seksualnih aktivnosti.	1	2	3	4	5
20. Učestalošću seksualnih aktivnosti.	1	2	3	4	5